

4681

Angående de mystiska ljussken, som här på Öland förr voro så talrika och kallades "råmärk-flyttare", emedan de ansågos utstaka ägorna till ohägnade hemman, meddelas från Norra Sandby följande: En äldre person, Albert Jonsson, från nämnda by, var vid ett tillfälle nedåt Östersjön ett ärende. När han gick hem, blev han i sällskap med ett sådant mystiskt ljus. Än såg han det gå fortare, än saktare. Han kände sig naturligtvis kuslig till mods, då det envisades med att oupphörligt vilja hålla jämn takt med honom. Ett stycke öster om byn finns emmellertid en grind, där utmarken mynnar ut i en gata, (sjövägen). Som ljuset icke kan gå över en gårdsgård, så blev han plötsligt kvitt detsamma, vilket böjde om och fortsatte i murens riktning norrut, medan mannen fortsatte sin väg hem.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1.

Alfred Jonsson
Norra Sandby, Öland

Alfred
Norra Sandby
Öland
1926

4681

En äldre fru från Sandby har berättat att då hon som nygift besökte sitt blivande hem (hon flyttade dit senare) fick hon en kväll se ett sådant mystigt ljus. Hon trodde att det var hennes syster som bodde ett stycke därifrån, som gick hem till föräldrarna, eller också att det var hennes far, som besökte denna syster. Det kom upp från systemns hem, och gick därifrån direkt åt en i närheten befintlig potatiskällare. Därifrån fortsatte det i västlig riktning, åt en numera borttagen lada. —

Det kan omnämnas att kyrkoherden i församlingen låg i tvist med en handlande om denna lada. Presten ville nämligen framhålla att ladan stod på prestgårdens ägor, och yrkade på att handlanden skulle flytta denna. Han menade åter att ladan stod på allmänna vägen eller byplanen — När ljuset kommit

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2.

Förts!

2) till denna!

4681

Lada, gjorde det på "stället march" och hoppade upp och ned en lång stund, men satte sedan av som en blixtnad och försvann.

Efter denna historia blev landtmätare kallad, och slutet blev att ladan stod på byplanen.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3.

Utgör forts. till "En äldre fru från Sandby o.s.v."

4681

En äldre, nu avliden man från Skarpa Alby talade även om ett sådant mystiskt Ijus. Det kom upp ur Östersjön, varvid det sade "brask" tre gånger och satte av åt en numera kulltagen väderkvarn och rätt åt "Rumpetorp berke" (björkskogen vid Sandbäck). Han beskriver det så: "Det var trinnt som 'mosters julost', och sken som 'mosters stekpanna' och var blankt i ändan som solen." När det hade kommit upp åt ovannämnda björkdunge, stod det stilla en stund och därpå försvann det.

Detta Ijus, det kan ju omöjligen ha något att skaffa med landtmäteri eftersom det tog så stor omkrets i sin gång. Hur som helst: dessa mystiska Ijussken och "lyktgubbar" som förr så talrikt här på mellersta Öland visade sig, har nu alldeles försvunnit. En del äldre

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4.

2)

4681

personer göra gällande att cykellycktor och
billycktor gjort 'lyktgubbarna' förskräkta, så att
de icke förs visa sig.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5.

Utgör forts. till "En äldre, nu avliden man o.s.v.

4681

I Sandby borg ansågs förr överjordiska makter eller småfolk bo. Två personer från S. Sandby skulle i ett ärende gå nedåt borgen till, då en minderårig son till den ene, envisades att få följa med. När de kommo in i borgen upptäckte de någonting ömtåligt — Jag kommer nu inte ihåg vad det var — Alltnog, pojken kom att hanskas lite ovarsamt med detta så att det fördärvades och blev plötsligt sjuk och oförmögen att gå hem. Fadern blev naturligtvis förskräkt, men återvände till hemmet för att hämta häst och vagn att forsla hem barnet. När han återkommit till stranden, fick han höra ett underligt ljud och se en liten rödklädd man stå utmed pojken. Då förstod han att hade med överjordiska makter att göra, och att pojken förgripit sig på småfolkets egendom. Mannen bad 'den lille röde'

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6.

4681

2 om förlåtelse, men han svarade: "Eftersom det är ett barn, så får pojken behålla livet, men hållt, det blir han så länge han lever". Den 'lille röde' försvann plötsligt, och barnet kunde nu stödjä så mycke på benen att det var möjligt ta sig bort till fordonet, varpå han skjutsades till sitt hem. Pojken blev emmertid låghållt hela sitt liv.

Utgör forts till: "I Sandby borg"

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7.

4681

På vägen som från Sandby kyrka går upp till allmänna landsvägen och kallas Prestgatan, uppehöll sig förr ett mystiskt djur. Detta uppträdde i skepnad av en so. En person, som avled för några år sedan berättade rätt mycket om denna "prestgatso". En gång satte hon sig på hästryggen för honom, när han skulle köra hem från åkern. Hästen blev helt genomsvett och stönade våldsamt. Omkring hundra meter åkte "hon" med, så steg hon av, och körsvännen hörde henne tacka för skjutsen. Hästen fortsatte sedan som om ingenting hänt.

En morgon då samme person skulle gå ned åt Östersjön för att taga upp sillgarnen fick han se denna "so" gå i ett honom tillhörigt potatisland. Då hade hon flera grisar med sig. Han trodde det var en vanlig so, tillhörande någon bonde i byn — dessa gingo i allmen-

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8.

Forts.

2)

4681

het på gatorna den tiden — och försökte därför att mota ut densamma. Detta visade sig emmellertid omöjligt. Han hade icke häller tid med henne, utan hon fick gå. När vår man gick hem från sjön, hade hon självmant begivit sig av.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

9.

Utgör forts. till "På vägen som från Sandby o. s. v.

4681

Omkring 1870 påstods det, att ett spöke tagit sin uppehållsort i en gård i Gårdby by. Denna gård hade ägts av en man som var straffad för något brott och som sedan bar hand på sig själv. Efter hans död uppenbarade sig spöket medelst bultande i väggarna, slamrande och varjehanda annat ofog, varjämte det en gång spottade en där liggande man i ansiktet. Orsaken till spökeriet troddes vara den, att den döde mannen hade en penningssumma gömd någonstädes och att han ville, att den skulle komma idagen, men det gjorde den ej. Spökeriet bortdog sedan av sig självt.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10.